

Charles Fourier

Charles Fourier (7 april 1772 - 10 oktober 1837) was een filosoof en invloedrijk vroeg socialistisch denker uit Frankrijk. Hij wordt gezien als één van de grondleggers van het 'utopisch socialisme', samen met o.a. [Robert Owen](#), Claude Henri de Saint-Simon. Fouriers sociale voorstellingen en voorstellen inspireerde een beweging die zichzelf de 'associationisten' noemde, met hun daaraan verbonden 'associationisme' - later zou ook de term 'fourierisme' gebruikt worden.

Fourier steunde de strijd voor vrouwenrechten en meende dat alle belangrijke soorten werk ook voor vrouwen toegankelijk zouden zijn. Selectie moest naar zijn mening plaats vinden op basis van vaardigheid en bekwaamheid, niet op basis van geslacht. Hij sprak daarbij over vrouwen als individuen en niet als de tweede helft van een paar (wat in zijn tijd zo nog zeer gangbaar was). Fourier stond kritisch tegenover het huwelijk en schreef over de veelvoud aan menselijke seksuele behoeften en daarmee ook over homoseksualiteit (een term die toen niet werd gebruikt) en androgynie. Hij was van mening dat seksualiteit genoten moest worden zolang mensen niet worden misbruikt en de acceptatie van verschillen een maatschappelijke verrijking kunnen zijn.

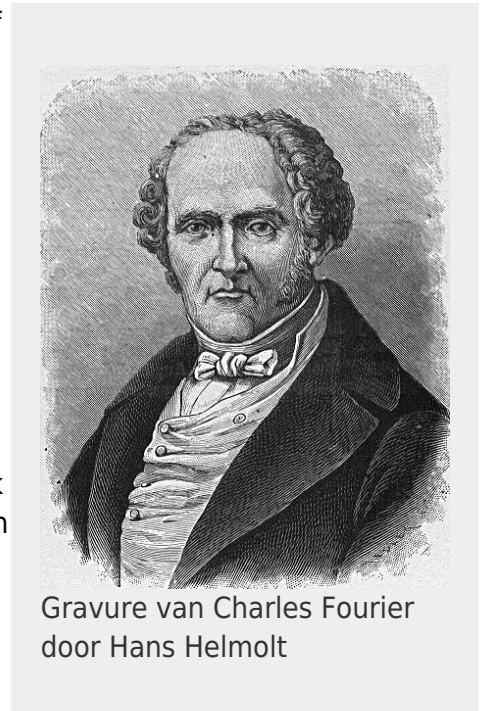
Fourier voorstond de bevrijding van elk menselijk individu, vrouw, man en kind door onderwijs en de bevrijding van hun passies - een begrip dat een centrale rol speelt in zijn denken.

Er zijn verschillende pogingen geweest om de ideeën van Fourier in de praktijk te brengen, o.a. in gemeenschappen in de Verenigde Staten in 'Utopia' in Ohio, 'La Reunion' in de buurt van het huidige Dallas, Texas, 'North American Phalanx' in Red Bank, New Jersey, 'Brook Farm' in West Roxbury, Massachusetts, 'Community Place' en 'Sodus Bay Phalanx', New York State en verschillende anderen. Fourier zou later een hele generatie nieuwe revolutionaire denkers en schrijvers inspireren, o.a. ook [Pierre-Joseph Proudhon](#) die hem ontmoette en als drukker betrokken was bij de uitgave van Fouriers werk.

Beknopte biografie[1]

Charles Fouriers vader was een koopman die tijdens de revolutie al zijn bezittingen kwijtraakte. Daarom begon Charles op zijn achttiende een stoffenhandel om in zijn levensonderhoud te voorzien. Als kind al had hij echter een afkeer van de handel, omdat hij die misleidend en onrechtvaardig vond.

Als tussenhandelaar bezocht hij niet alleen Franse, maar ook Nederlandse, Belgische en Duitse steden, wat hem in de gelegenheid stelde een beeld te krijgen van de in zijn tijd heersende sociale omstandigheden. Toen zijn vader stierf, erfde hij 80.000 frank, die hij in Lyon investeerde in koloniale producten. Toen Lyon in 1793 werd belegerd, werden al zijn bezittingen geconfisqueerd; zijn balen katoen werden gebruikt als beschermende wal, en zijn voedselvoorraad werd gebruikt om de soldaten te voeden, terwijl hijzelf gevangen werd gezet. In 1794 werd hem de dienstplicht opgelegd, waar hij gedurende twee jaar het cavalerieregiment diende. Uiteindelijk werd hij vanwege zijn slechte gezondheid ontslagen.

Gravure van Charles Fourier door Hans Helmolt

In 1799 moest hij als vertegenwoordiger voor een grote levensmiddelenhandel een grote voorraad rijst vernietigen, omdat deze te lang was opgeslagen, in de hoop een hogere prijs er voor te krijgen. De vernietiging van voedsel, waar de armen zo'n grote behoefte aan hadden, liet een diepe indruk bij hem achter. Zijn zakelijke ondernemingen waren allesbehalve succesvol.

Werk[1]

Charles Fourier was een utopist, samen met Robert Owen, Claude Henri de Saint-Simon en later Pierre-Joseph Proudhon een van de grondleggers van het socialisme. Vanaf 1808 schreef hij werken waarin hij een nieuw wereldbeeld schetste, een model waarbij alle mensen volledig tot hun recht konden komen. Zij zouden in gemeenschap samen kunnen leven, het werk doen dat het best bij hen paste, en zich ook emotioneel en seksueel kunnen ontplooiën. Eén van zijn principes was het "Klavier der Hartstochten", waarmee hij uiteenzette hoe mensen zichzelf en de samenleving vooruit konden helpen door te doen wat hun het best lag, op verschillende momenten. In zijn werken werd dat model minutieus uitgewerkt. Hij beperkte zich trouwens niet tot de mens, het Universum was zijn begrenzing. Charles Fourier beschouwde zichzelf als "het nederig werktuig, waarvan God zich heeft bediend om de nieuwe boodschap aan de aarde te brengen."

Fourier ontwierp een samenleving bestaande uit lokale gemeenschappen, waarbij iedere gemeenschap tussen de 1600 en 1800 bewoners zou hebben. Een gemeenschap vormde een coöperatie die zowel landbouwproducten als industriële producten zou produceren. De gehele gemeenschap zou in één groot gebouw wonen en werken. De gemeenschap had de naam phalange en de gebouwen werden phalanstères genoemd. Deze namen zijn afgeleid van het Griekse woord phalanx. De geproduceerde goederen of de winst van een phalange zou verdeeld worden onder de bewoners en de investeerders. De winstdeling zou gebaseerd zijn op het geïnvesteerde kapitaal, geleverde arbeid en het talent van de betreffende persoon. Leden die veel geld hebben ingebracht hoefden niet te werken. Iedereen moest huur betalen voor hun appartement en de huren voor luxere appartementen waren hoger. Fourier ontwierp ook een afgezwakte versie van de phalange dat als tussenstap zou fungeren. Deze tussenstap noemde hij garantisme (in het Nederlands ook wel waarborgingsstaat genoemd) die door rijke ondernemers gestart moesten worden.

Alle phalanges zouden onderdeel zijn van een wereldfederatie. De leider van een phalange zou democratisch gekozen worden. Deze leiders werden baronnen of unarchen genoemd en die zouden het overkoepelende bestuur van vier phalanges kiezen, de zogenaamde duarchen of burggraven. Nog negen andere getrapte verkiezingen zouden worden gehouden. De wereld zou worden geregeerd door een gouverneur met de titel Omniarch die in de wereldhoofdstad Constantinopel zou zetelen. In de onderstaande uitklapbare tabel wordt de gehele hiërarchie getoond die Fourier uitgewerkt had.

Fouriers plan was ingebed in zijn fantasierijke wereldbeeld: naar zijn idee was het garantisme de vijfde van acht treden van ontwikkeling, die in totaal 40.000 jaar in beslag zouden nemen. Op het hoogtepunt van ontwikkeling voorspelde hij een achtduizendjarige toestand van perfect geluk (het apogée du bonheur). In deze toestand zou de mens honderdveertig jaar leven, waarvan honderdtwintig besteed konden worden aan het nastreven van de vrije liefde. Intussen zou de aarde de beschikking krijgen over zes manen en zouden anti-leeuwen, anti-walvissen en andere anti-dieren de mensheid tot nut zijn. Na deze periode zou echter een verval intreden, dat in opnieuw 40.000 jaar de mensheid terug zou voeren tot haar verwarde begintoestand.

Verwerkelijking[1]

Na zijn *Traité d'association domestique agricole* (1822) leek hem de tijd rijp om zijn ideeën tot uitvoer te brengen; hij had alleen geld nodig; daartoe resideerde hij dagelijks rond lunchtijd op zijn kamer te Parijs om sponsors te verwelkomen. Veel bezoekers kreeg hij echter niet.

Tijdens zijn leven had Fourier slechts enkele aanhangers. Just Muiroon was de belangrijkste; Victor Prosper Considérant heeft een belangrijke rol gespeeld bij het verspreiden van het gedachtegoed van Fourier, met het uitbrengen van het tijdschrift *Le Phalanstère* (vanaf 1832). Na Fouriers dood groeide zijn beweging, het fouriérisme. Vooral in de Verenigde Staten werden gemeenschappen gesticht, die gebaseerd waren op het gedachtegoed van Fourier. Ze waren echter meestal geen lang leven beschoren. Het meest geslaagde experiment gebaseerd op zijn ideeën was zeker dit van de Familistère te Guise opgericht in 1859 door de Franse industrieel Jean-Baptiste André Godin rond zijn fabriek van gietijzeren kachels en fornuizen.

Uiteindelijk hebben Fouriers beginselen een grote invloed gehad op de latere socialisten.

Teksten

In het Nederlands is er nauwelijks werk van Fourier vertaald. Het hier onder staande artikel bestaat uit fragmenten van verschillende artikelen.

- [Over de hartstochten, de arbeid, de Phalanstère, de vrouw](#)

Bronnen

- [1] Overgenomen van de [Nederlandstalige bijdrage op wikipedia](#)

From:

<https://www.anarchisme.nl/> - **Anarchisme.nl**

Permanent link:

https://www.anarchisme.nl/namespace/charles_fourier

Last update: **14/12/20 10:29**